

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums par priekšlikumu attiecībā uz digitālo rīku un procesu izmantošanu sabiedrību tiesībās grozīt Direktīvu (ES) 2017/1132

(Pilns šā atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU tīmekļa vietnē www.edps.europa.eu)

(2018/C 324/06)

Šis atzinums tiek sniegts, atbildot uz Eiropas Komisijas konsultāciju, kā arī pēc Eiropas Parlamenta īpaša pieprasījuma.

Priekšlikumā direktīvai, ar ko attiecībā uz digitālo rīku un procesu izmantošanu sabiedrību tiesībās groza Direktīvu (ES) 2017/1132, ir paredzēts papildināt pašreizējo ES regulējumu, tādējādi novēršot noteikumu trūkumu attiecībā uz sabiedrību reģistrāciju tiešsaistē un reģistrētās informācijas par sabiedrībām un filiālēm iesniegšanu un publicēšanu elektroniskā formā vai šādu noteikumu atšķirības dalībvalstīs. Tā mērķis ir arī nodrošināt, ka dalībvalstis rada sabiedrībām iespēju izmantot elektronisko identifikāciju, un paredzēt papildu apmaiņu ar datiem starp valstu uzņēmējdarbības reģistriem attiecībā uz vadītāju atstādināšanu no amata. Ar priekšlikumu arī paredz nodrošināt bezmaksas piekļuvi dokumentu un informācijas sarakstam visās dalībvalstīs un ieviest vienreizējas iesniegšanas principu sabiedrību tiesību jomā, lai sabiedrībām nebūtu divreiz jāsniedz viena un tā pati informācija dažādām iestādēm. Visbeidzot, ar priekšlikumu paredz Komisijai iespēju izveidot ES iestādēm papildu piekļuves punktu platformai.

EDAU atzinīgi vērtē priekšlikumu un piekrīt Komisijas viedoklim, ka digitālo rīku izmantošana var dot vairāk vienlīdzīgu iespēju sabiedrībām, vienlaikus atgādinot par vajadzību ņemt vērā faktu, ka līdz ar piekļuves personas datiem palielināšanu ir jāievieš arī efektīvi pasākumi šādu datu nelikumīgas vai negodīgas apstrādes novēršanai. Tāpēc šis atzinums ir vērsts uz konkrētiem ieteikumiem ar diviem mērķiem, proti, garantēt juridisko noteiktību un veicināt informētību par riskiem, kas izriet no to personas datu pieejamības, kuri būs plaši pieejami internetā digitālā formā vairākās valodās, izmantojot viegli pieejamu Eiropas platformu/piekļuves punktu.

EDAU iesaka izmantot iespēju pārskatīt noteikumus par Uzņēmējdarbības reģistru savstarpējās savienojamības sistēmu, lai rūpīgi apsvērtu ieteikumus, kuri sniegti šajā atzinumā par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko Direktīvas 89/666/EEK, 2005/56/EK un 2009/101/EK groza attiecībā uz centrālo reģistru, komercreģistru un uzņēmumu reģistru savstarpējo savienojamību. EDAU arī iesaka ņemt vērā īpašos ieteikumus, kas bija sniegti atzinumā par priekšlikumu regulai par vienotas digitālās vārtejas izveidi un vienreizējas iesniegšanas principa ieviešanu, lai nodrošinātu juridisko noteiktību personas datu apstrādē.

Turklāt EDAU iesaka iekļaut atsauci uz jauno regulu, ar ko drīz tiks aizstāta Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 45/2001⁽¹⁾. Uzraudzītājs arī iesaka pārliecināties, ka priekšlikumā ir precizēts regulējums attiecībā uz datu plūsmām un administratīvās sadarbības procedūrām, izmantojot elektronisko tīklu, lai nodrošinātu, ka dati tiek apstrādāti atbilstoši stingram juridiskajam pamatam un ka ir paredzēti pienācīgi datu aizsardzības pasākumi, jo īpaši attiecībā uz personas datiem, kas saistīti ar vadītāju atstādināšanu no amata.

Visbeidzot, EDAU iesaka pievienot atsauci uz Komisijas Lēmumu 2014/333/ES⁽²⁾, kurā izklāstīti Komisijas uzdevumi un pienākumi saistībā ar datu apstrādi e-tiesiskuma portālā. Turklāt tas aicina precizēt katras datu apstrādē iesaistītās puses uzdevumu un pienākumu attiecīgo sadalījumu saistībā ar pārbaudes tiesībām un kopīgām pārbaudes tiesībām.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti (OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.).

⁽²⁾ Komisijas 2014. gada 5. jūnija Lēmums 2014/333/ES par personas datu aizsardzību Eiropas e-tiesiskuma portālā (OV L 167, 6.6.2014., 57. lpp.).

1. IEVADS UN PAMATINFORMĀCIJA

1. Eiropas Komisija ("Komisija") 2018. gada 25. aprīlī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta ("Parlaments") un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz digitālo rīku un procesu izmantošanu sabiedrību tiesībās groza Direktīvu (ES) 2017/1132 ⁽¹⁾ ("priekšlikums"), un priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu (ES) 2017/1132 attiecībā uz pārrobežu reorganizāciju, apvienošanu un sadalīšanu ⁽²⁾. Tā kā ar pēdējo paredz saskaņotus noteikumus sabiedrību pārrobežu reorganizācijas, apvienošanās un sadalīšanas jomā, atzinums ir vērsts uz šo priekšlikumu.
2. Šis atzinums ir atbilde uz Komisijas konsultāciju un atsevišķu Parlamenta prasību Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājam ("EDAU") kā neatkarīgai uzraudzības iestādei sniegt atzinumu par priekšlikumu. EDAU ir gandarīts, ka ar to apspriežas, kā to paredz Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punkts, un ka priekšlikuma preambulā ir iekļauta atsauce uz atzinumu.

1.1. Priekšlikuma mērķi

3. Priekšlikuma pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 50. panta 1. punkts un 2. punkta b), c), f) un g) apakšpunkts. Tā mērķi ir šādi:
 - papildināt pašreizējo ES regulējumu, tādējādi novēršot noteikumu trūkumu attiecībā uz sabiedrību reģistrāciju tiešsaistē un reģistrētās informācijas par sabiedrībām un filiālēm iesniegšanu un publicēšanu elektroniskā formā vai šādu noteikumu atšķirības dalībvalstīs, kas, kā uzskata Komisija, rada nevajadzīgas izmaksas un slogu uzņēmējiem ⁽³⁾,
 - nodrošināt, ka dalībvalstis dod sabiedrībām iespēju izmantot elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumus saskaņā ar eIDAS regulu ⁽⁴⁾,
 - paredzēt papildu apmaiņu ar datiem starp valstu uzņēmējdarbības reģistriem attiecībā uz vadītāju atstādināšanu no amata,
 - paplašināt sabiedrību, kas nav Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/1132 ⁽⁵⁾ VII pielikumā uzskaitītās kapitālsabiedrības, piekļuvi atklātībā nodotiem dokumentiem un informācijai par sabiedrībām,
 - nodrošināt bezmaksas piekļuvi dokumentu un informācijas sarakstam visās dalībvalstīs,
 - ieviest vienreizējas iesniegšanas principu sabiedrību tiesību jomā, lai sabiedrībām nebūtu divreiz jāsniedz viena un tā pati informācija dažādām iestādēm,
 - ieviest Komisijai iespēju izveidot ES iestādēm papildu piekļuves punktu platformai.

1.2. Priekšlikuma konteksts

4. Ar Direktīvu (ES) 2017/1132, ko paredzēts grozīt ar priekšlikumu, ir kodificētas vairākas direktīvas sabiedrību tiesību jomā ⁽⁶⁾, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/17/ES ⁽⁷⁾. Ar Direktīvu 2012/17/ES ir izveidota Uzņēmējdarbības reģistru savstarpējās savienojamības sistēma (BRIS), kas ir sīkāk iztirzāta Komisijas

⁽¹⁾ COM(2018) 239 final, 2018/0113 (COD).

⁽²⁾ COM(2018) 141 final, 2018/0114 (COD).

⁽³⁾ Priekšlikuma paskaidrojuma raksts, 4. un 5. lpp.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 23. jūlija Regula (ES) Nr. 910/2014 par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ Direktīvu 1999/93/EK (OV L 257, 28.8.2014., 73. lpp.). Šajā regulā ir noteikti kopīgi standarti elektronisko identifikācijas līdzekļu savstarpējai atzīšanai, lai veiktu tāda tiešsaistes pakalpojuma pārrobežu autentifikāciju, kuru publiskā sektora iestāde sniedz kādā dalībvalstī. Sk. EDAU Atzinumu 2013/C 28/04 par Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par uzticamību un uzticēšanos elektroniskajiem darījumiem iekšējā tirgū (Elektronisko uzticamības pakalpojumu regula) (https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/12-09-27_electronic_trust_services_lv_0.pdf) un tā kopsavilkumu (OV C 28, 30.1.2013., 6. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 14. jūnija Direktīva (ES) 2017/1132 attiecībā uz sabiedrību tiesību dažiem aspektiem (OV L 169, 30.6.2017., 46. lpp.).

⁽⁶⁾ Ar to atceļ Padomes Direktīvas 82/891/EEK un 89/666/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/56/EK, 2009/101/EK, 2011/35/ES un 2012/30/ES.

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 13. jūnija Direktīva 2012/17/ES, ar ko Padomes Direktīvu 89/666/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/56/EK un 2009/101/EK groza attiecībā uz centrālo reģistru, komercreģistru un uzņēmumu reģistru savstarpējo savienojamību (OV L 156, 16.6.2012., 1. lpp.).

Īstenošanas regulā (ES) 2015/884⁽¹⁾. BRIS darbojas kopš 2017. gada 8. jūnija. Kā norādīts Komisijas tīmekļa vietnē, piedalās 31 valsts (ES dalībvalstis un Eiropas Ekonomikas zonas valstis). Ar BRIS pievieno valstu uzņēmējdarbības reģistrus Eiropas centrālajai platformai un nodrošina vienotu piekļuves punktu ar Eiropas e-tiesiskuma portāla starpniecību, ko iedzīvotāji, uzņēmumi un valsts pārvaldes iestādes var izmantot, lai meklētu informāciju par sabiedrībām un to filiālēm, kuras atvērtas citās dalībvalstīs. CEF*eDelivery* (viens no Eiropas Komisijas Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta veidošanas blokiem)⁽²⁾ ļauj dalībvalstu uzņēmējdarbības reģistru sistēmām veikt ziņojumu drošu apmaiņu ar CEF *eDelivery* starpniecību. BRIS lietotāji var arī izmantot pieteikšanās sistēmu, jo e-tiesiskuma portāls izmanto CEF-*eDelivery*.

5. Tomēr, kā minēts priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējumā, ES joprojām būtiski atšķiras situācija attiecībā uz tiešsaistes rīku pieejamību sabiedrībām to saziņā ar publiskajām iestādēm sabiedrību tiesību jomā. Dalībvalstis sniedz e-pārvaldes pakalpojumus dažādās pakāpēs. Patlaban ES sabiedrību tiesības ietver dažus digitalizācijas elementus, piemēram, dalībvalstu pienākumu tiešsaistē darīt pieejamu informāciju par kapitālsabiedrībām. Tomēr šīs prasības ir ierobežotas un nav pietiekami precīzas, kā rezultātā ļoti atšķiras īstenošana valstu līmenī. Turklāt uz konkrētiem digitāliem procesiem vispār neattiecas ES tiesību akti, un pašlaik tikai 17 dalībvalstis paredz procedūru, kas pilnībā nodrošina sabiedrību reģistrāciju tiešsaistē. Līdzīga situācija ir attiecībā uz filiāļu reģistrāciju tiešsaistē⁽³⁾.

1.3. Sinerģijas ar citām iniciatīvām

6. Priekšlikuma paskaidrojuma rakstā ir norādīts, ka noteikums par konkrētiem materiāliem noteikumiem par kapitālsabiedrību un filiāļu izveides un reģistrācijas procedūrām papildina Komisijas priekšlikumu regulai par vienotu digitālo vārteju⁽⁴⁾, kas attiecas uz darījumdarbības vispārīgu reģistrāciju, izmantojot tiešsaistes līdzekļus, izņemot attiecībā uz kapitālsabiedrību izveidošanu. Ieviešamais vienreizējas iesniegšanas princips sabiedrību tiesību jomā, saskaņā ar kuru sabiedrībām nav jāuzliek par pienākumu divreiz sniegt vienu un to pašu informāciju dažādām iestādēm, arī atbilst e-pārvaldes rīcības plānam 2016.–2020. gadam, atbalstot ES līmeņa centienus samazināt administratīvo slogu pilsoņiem un uzņēmumiem⁽⁵⁾.

3. SECINĀJUMS

Ņemot vērā iepriekš minēto, EDAU iesaka:

- izmantot iespēju pārskatīt Direktīvu (ES) 2017/1132 saistībā ar BRIS, lai rūpīgi apsvērtu ieteikumus, kas sniegti tā iepriekšējā atzinumā 2011. gadā,
- ņemt vērā īpašos ieteikumus, kas sniegti tā iepriekšējā atzinumā par priekšlikumu regulai par vienotas digitālās vārtejas izveidi un vienreizējas iesniegšanas principu,
- pievienot atsauci uz jauno regulu, ar ko drīzumā aizstās Regulu (EK) Nr. 45/2001,
- pārliecināties, ka priekšlikumā ir precizēts regulējums attiecībā uz datu plūsmām un administratīvās sadarbības procedūrām, izmantojot elektronisko tīklu, lai nodrošinātu, ka i) jebkurai datu apmaiņai vai citai datu apstrādes darbībai (piemēram, personas datu publiskošanai, izmantojot kopējo platformu/piekļuves punktu) elektroniskā tīklā ir stingrs juridiskais pamats un ka ii) ir paredzēti pienācīgi datu aizsardzības pasākumi, jo īpaši attiecībā uz personas datiem saistībā ar vadītāju atstādināšanu no amata,

⁽¹⁾ Komisijas 2015. gada 8. jūnija Īstenošanas regula (ES) 2015/884, ar ko nosaka nepieciešamās tehniskās specifikācijas un procedūras sistēmai (OV L 144, 10.6.2015., 1. lpp.).

⁽²⁾ Ar *eDelivery* paredz tehniskās specifikācijas, ko var izmantot jebkurā ES politikas jomā (tiesiskums, iepirkums, patērētāju tiesību aizsardzība u. tml.), lai nodrošinātu dokumentu un datu (strukturētu, nestukturētu un/vai bināru) drošu un uzticamu apmaiņu pāri robežām un starp sektoriem. Rezultātā organizācijas, kas ir pilnveidojušas savas IT sistēmas neatkarīgi cita no citas, var sākt droši savstarpēji sazināties, tikt līdz tās ir pievienojušās *eDelivery* mežglam. Sk. Komisijas tīmekļa vietni:
<https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/2017/06/19/BRIS+Now+Live+on+the+European+e-Justice+Portal>
<https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/What+is+eDelivery+-+Overview>

⁽³⁾ Komisijas dienestu darba dokuments – Ietekmes novērtējums – SWD(2018) 141 final, “1.4.1. Veicinošais faktors:” “Kas izraisa problēmu?”, 13. lpp. un nākamās lappuses.

⁽⁴⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par vienotas digitālās vārtejas izveidi, lai sniegtu informāciju, procedūras un palīdzības un problēmu risināšanas pakalpojumus, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012, COM(2017) 256 final, 2017/0086 (COD). Sk. EDAU Atzinumu 8/2017, kas sniegts par priekšlikumu attiecībā uz vienoto digitālo vārteju un vienreizējas iesniegšanas principu: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/17-08-01_sdg_opinion_en.pdf

⁽⁵⁾ Priekšlikuma paskaidrojuma raksts, 6. lpp.

- pievienot atsauci uz Lēmumu 2014/333/ES, kurā izklāstīti Komisijas uzdevumi un pienākumi saistībā ar datu apstrādi e-tiesiskuma portālā,
- precizēt katras datu apstrādē iesaistītās puses uzdevumu un pienākumu attiecīgo sadalījumu saistībā ar pārbaudes tiesībām un kopīgām pārbaudes tiesībām.

Briselē, 2018. gada 26. jūlijā

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs

Giovanni BUTTARELLI
